

La rifa per a maridar donzelles

En el llibre d'actes de l'any 1641 conservat a l'Arxiu Històric de la Ciutat de Girona consta l'acord dels Jurats de prohibir el que denominen "profanes festes de Carnaval", és a dir, tot el conjunt de balls, màscares i disfresses a les quals es lliurava la població al llarg d'aquelles dates. De l'acord municipal es desprèn clarament que la decisió s'ha pres davant l'escàndol que provoca la festa i els excessos de tota mena que es cometien els primers dies del mes de febrer.

Aquest vot és observat durant un temps, fins que la guarnició de soldats el trenca adduint que no els afecta la prohibició i tot seguit comencen a celebrar el Carnaval amb mascarades i disfresses. Aquesta situació de tensió que s'allargassa per un temps és finalment resolta l'any 1660, quan els Jurats gestionen prop de les autoritats eclesiàstiques la commutació del vot de prohibició de la festa per un altre de més benigne i que no suposi un enfrontament obert amb les autoritats militars. Cal tenir en compte que l'any 1655 el governador militar ja dóna llicència als soldats per tal que puguin ballar i disfressar-se lliurement per Carnaval, malgrat l'oposició dels integrants del govern municipal.

El maridatge de donzelles

En l'acord del mes de febrer del 1660 la Municipalitat es fa ressò que vist l'informe lliurat per una comissió encarregada d'estudiar la possible commutació del vot perpetu fet vint anys abans, s'havia arribat a la conclusió que la commutació era possible sempre que es complissin els preceptes següents:

1. Que en els tres dies que durés el Carnestoltes se celebressin a la Capella de Sant Miquel vuit misses diàries.

2. Que a partir d'aquella data la ciutat dotés anyalment una donzella pobra per col·locarla en matrimoni amb la quantitat de cinquanta lliures.

El mètode emprat per aconseguir aquesta quantitat fou el següent: es va fer entre tots el veïns de la ciutat un repartiment de 500 lliures el primer any i de 500 lliures més en el segon any, de manera que les mil lliures resultants servissin com a capital inicial -en forma de censals- per a subvenir a la despesa anyal de cinquanta lliures per a l'esmentada dot.

El mes de maig del mateix any es decidia regular les condicions d'admissió de les donzelles que havien de recórrer a la rifa, sistema escollit com a més idoni per a fer la tria. Així es reglamentava que les donzelles *«sien de bon nom, vida y fama, y fillas de pares honrats, també de bon nom, vida y fama»*. Que les donzelles que es presentessin al sorteig calia que fossin veritablement pobres, és a dir, que la seva dot no ultrapassés les vint-i-cinc lliures —el 1787 la xifra límit s'augmentà fins a setanta-cinc— i que la seva edat fos com a mínim de catorze anys.

Altres condicions que havien de reunir les candidates eren que fossin filles de Girona, o bé de l'«Hospital Nou de Sta. Catharina, del carrer de Padret, Pont Major» i que paguessin els seus impostos a la ciutat. En el cas de les noies batejades a Girona, però que no paguessin els esmentats drets, els era impedit de concursar.

Usualment es feia una tria per atzar que escollia un grup de dotze donzelles de les quals n'havia de sortir només una. A continuació es publicaven els noms per a general coneixement i per a seguretat que reunien totes i cadascuna de les condicions. En el moment de maridar-se la donzella pobra se li feia efectiva la quantitat i en cas que morís abans del casament la quantitat es distribuïa segons els casos entre la família i l'Hospital, en destinació a l'alimentació dels pobres malalts.

60 *Estado de las 12. Donzellas que han concurrido al Sorteo para el año 1804.*

Carles	1. Maria Solera Prats. Baut. en el Mercado 17 de Mayo 1792
Martinez	2. Maria Carnas q. concurria en 1801.
	3. Natividad Oliveras q. concurria en 1802
Jepa	4. Natividad Carbo y Anguix q. concurria en 1802
Paxo	5. Maria Carbo q. concurria en 1802
	6. David Carrero. Baut. en la Catedral 23. Mayo 1814
Barthe	7. Francisca Brunell Baut. en la Catedral 25. Mayo 1805
Fermont	8. Maria Campaols. Baut. en la Catedral 17 de Mayo 1805
Rafaelo Sorteo	9. Mariangela Barbera. Baut. en el Convento de S. Rey. 18 de Mayo 1814
	10. M. ^{ta} M. Carmen Albanol Baut. en el Convento de S. Rey. 18 de Mayo 1814
Ponxonon	11. Ana Carbo que concurria en 1801.
	12. M. ^{ta} M. Carmen Cortado q. concurria en 1801.

*Se verifico el Sorteo el Dia 20. de Diciembre de 1803. - el año de 1804
10. y con el la Suerte Maria del Carmen Albanol.*

Hi havia noies que es presentaven al sorteig any rera any, confiades que la sort els atorgués les cinquanta lliures i l'oportunitat de maridar-se.

Tanmateix, l'anàlisi de la paperassa que genera la rifa permet concretar el grau d'aplicació de les condicions estipulades l'any 1660. Normalment la primera llista de donzelles és lliurada a la Municipalitat pels rectors de les parròquies gironines, com el cas de l'ay 1846, en què el rector del Mercada relaciona setanta-dues noies d'entre 12 i 28 anys que reuneixen les condicions econòmiques, de moralitat i de ciutadania exigides tradicionalment. Del conjunt de propostes dels rectors, se'n fa la tria de 12 i finalment la rifa que permet d'escollir-ne una.

Tot i així, de tant en tant, aprofitant alguna circumstància molt especial, s'incrementa fins a dos el nombre de donzelles afavorides en la rifa.

Això succeeix, per exemple, amb motiu de l'arribada del ferrocarril a Girona, l'any 1862, i en les dates de casament dels monarques o de les visites de personates reials a la ciutat. Es dona el cas que de vegades hi ha noies que es presenten contínuament al sorteig, any rera any, confiades que la sort els atorgui les cinquanta lliures i de retop l'oportunitat de maridar-se. Amb tot, la tardança de moltes de les premiades a casar-se fa pensar que l'obtenció de la dot no pressuposa necessàriament accedir al matrimoni tot seguit, i es constata documentalment que normalment triguen dos o tres anys a fer-ho realitat.

Una rifa centenària

La persistència en l'acompliment del vot es fa perfectament palès tot repassant la documentació municipal, on sovintegen notícies anyals de la seva celebració, sobretot en els Manuals d'Acords o Llibres d'Actes. Fins i tot el secretari de l'Ajuntament va arribar a obrir un registre específic on es resumeixen les incidències més remarcables i el nom de les donzelles escollides per la sort.

Per aquest llibre del «*Maridatge de les Donzelles*» sabem que la rifa es va celebrar ininterrompudament des de l'any 1661 fins el 1809 -llevat dels anys 1716 i 1721- i que aturada l'aplicació del vot per l'ocupació francesa de la ciutat, es torna a reprendre el 1815, fins al 1869. En aquesta data, el vot deixa d'aplicar-se i sembla que ja no es recupera en el futur.

Un repàs mínimament atent del registre permet de copsar una sèrie de curiositats d'interès: són moltes les donzelles que tot i guanyar la dot tarden encara anys i panys a casar-se, i per tant, a percebre la quantitat de cinquanta lliures. Així, tenim el cas d'Anna Brosa, que és sortejada al 1664 i que no es casa fins el 1680, o el de Josepa Bosch, que veu escolar disset anys entre la data de ser dotada -1713- i la de la possessió efectiva dels diners per raó de matrimoni, bé que el rècord se l'endu l'Isabel Noguera que és dotada el 1669 i no en percep benefici fins el 1721.